

UOT: 336.714

SOSIAL SAHƏLƏRƏ DAİR İNVESTİSİYALAŞDIRILMANIN ƏSAS FAKTORLARININ ANALİTİK TƏHLİLİ

A. N. EMİNOV

Azərbaycan Turizm və Menecment Universiteti

Məqalədə əsasən sosial sahələrin investisiyalaşdırılmasının əsas faktorları təhlil edilmişdir. Belə ki, hər hansı regionun sosial sferasına investisiya yatırma arzusunda olanlar üçün cəlbədicilik şəraitindən asılıdır. Region iqtisadiyyatının müxtəlif təbəqələrə cavab verməsi cəlbədiciliyi artıran səbəblərdəndir. Kifayət qədər spesifik və geniş yatırım sahələrindən biri, bazar segmenti sosial sferanın investisiyalaşdırılmasıdır. Bu istiqamətin spesifikasiyası isə tez bir zamanda gəlir gətirilməsidir. Sosial layihələrin investisiyalaşdırılması fəaliyyətinin əsas məqsədi baxılan regionda insanların həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi, onların mənəvi inkişafının təmin edilməsi və mədəni dəyərlərinin daha da inkişaf etdirilməsidir. Məqalədə sosial iqtisadi kateqoriya kimi sosial investisiyaların mahiyyəti, sosial investisiyaların digər iqtisadi kateqoriyalar ilə əlaqələri və dövlət tənzimlənməsi təhlil edilmişdir.

Açar sözlər: sosial sahə, investisiya, sosial investisiya, dövlət tənzimlənməsi.

Son illər ərzində aparılan davamlı islahatlar siyasəti ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin əhəmiyyətli dərəcədə güclənməsinə imkan vermiş, dinamik sosial iqtisadi inkişafı və insanların rifah halının yaxşılaşmasını təmin etmişdir. Müstəqil dövlətimizin məqsədyönlü sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının həyata keçirilməsi nəticəsində Azərbaycan orta gəlirli ölkələr sırasına daxil olmuşdur. İqtisadi inkişafın indiki mərhələsində müşahidə olunan dirçəliş, yaranmış maliyyə sabitliyi, qeyri-büdcə sferasından əlavə vəsaitlərin cəlb edilməsi imkanlarının mövcudluğu həm qeyd olunan çətinlikləri aradan qaldırmağa, həm də investisiyaların cəlb edilməsində əlverişli şərait yaratmışdır. Yeni iqtisadi düzülüşün prioriteti hər şey insan üçün devizi ilə xarakterizə edilir. Sağlam insan, təhsilli, biliklərlə silahlanmış, daima inkişaf edən və özünü göstərə bilən insanlar vasitəsilə bu işləri həyata keçirmək dövlətin qarşısında duran əsas məsələlərdəndir. Vacib məsələlərdən biri kimi sosial-mədəni sferanın sağlamlaşdırılması, hansı ki, sosial sferanın bir hissəsi kimi özünü göstərir, bu sfera özündə: səhiyyə, təhsil, elm və incəsənət, mədəniyyət, idman və s. sahələri özündə əks etdirir.

Dövlətin sosial funksiyası həyata keçirməsi böyükmiqyaslı investisiya yatırımları ilə paralel olaraq aparılır və investora kommersiya mənfəəti demək olar ki, gətirmir, dövlətin bu işdə marağı iqtisadi atımı sürətləndirməkdir. Sosial investisiya maddi rifah kimi milli təhsil məhsulu ilə birgə fəaliyyət göstərir. İstənilən iqtisadiyyatın məqsədi insanların tələbatının ödənilməsi, onların maddi, mədəni və digər rifah halının yüksəldilməsidir.

İqtisadiyyat elmində və sosial-iqtisadi təcrübədə sosial investisiya proseslərinin tədqiqatı vacib məsələlərdəndir.

Müasir dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün bu məsələnin həlli zəruridir. Belə ki, dövlətin qarşısında duran iki strateji məsələ: Sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatına keçmək və industrial yönümlü iqtisadiyyatdan

podustrial yönümlü iqtisadiyyata: innovativ inkişaf yolunun üstünlüklərindən istifadə etmək [1, s. 75].

Sosial investisiya cəmiyyət, biznes və hakimiyyət arasındakı qarşılıqlı münasibətlərin yeni pilləsidir. Lakin əsas məsələ bu münasibətlərin aktuallığı, kütləvililiyi, bütün iştirakçıların üstünlüklərindən nəzərə alınmasını əks etdirməsi və başlıcası əhəlinin yaşayış keyfiyyəti və səviyyəsinin yüksəldilməsidir.

Sosial investisiya-sosial sahəyə uzunmüddətli vəsait yatırımının insanların yaşayış keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə həyata keçirilməsidir. Bu isə müxtəlif əhali qrupları arasında yaradılmış ÜDM-un onların tələbatları nəzərə alınmaqla, paylanması yeni texnologiya və mexanizminin təşkili yolu ilə həyata keçirilir. Vəsaitin məhdudluğu çərçivəsində, sosial inkişafa, daha konkret sosial-iqtisadi şərtlərlə sosial təminat sisteminin son məqsədinin müxtəlif qruplar arasında ödənilmiş nailiyyət səviyyəsinə çatması, hər bir insanın yaşayış keyfiyyətinin o cümlədən, sosial və mənəvi tərəqqisinin ödənilməsinin yaşayış keyfiyyəti ilə optimal uzlaşdırılmasının forma və metodunun hər bir vətəndaş üçün təminatıdır.

Sosial investisiya, fond investisiyasına (qiymətli kağızlara yatırım) analoji olaraq və ya real investisiya (real iqtisadiyyata) kimi sosial sferaya yatırım təklif edir [7, s.153]. Sosial sfera sahələri əhəlinin maddi, mənəvi və sosial tələbatlarını ödəyir. Geniş mənada sosial sferaya bizim baxışlarınıza görə: təhsil, səhiyyə; mənzil tikintisi; fundamental elmlər; dövlət idarəçiliyi və sosial xidmətlər; pensiya təminatı və sığorta; korporativ xidmətlər sektoru; fərdi və kommunal xidmətlər; informasiyanın yayılması xidmətləri; mədəniyyət, incəsənət, idman; istirahət və əyləncə; pərakəndə ticarət; şəxsi avtomobillərin təmiri; məişət cihazları; mehmanxana və restoran biznesi; sərnişin nəqliyyatı; rabitə xidməti; fərdi ev təsərrüfatlarında pullu xidmət aparma fəaliyyəti sahələri daxildir. Sosial sferanın əsas hissəsini - qeyri

istehsal sektoru tutur. Sosial investisiyanın nəzəri və praktik məsələlərinə bir sıra tədqiqatçıların əsərlərində rast gəlinir. Dünya təcrübəsində "sosial investisiya" anlayışına mikro səviyyədə son 40 ildə rast gəlinir. Bu dövrə qədər korporativ idarəetmənin müxtəlif standartları mövcud idi. Bu standartlar işçilərlə ətraf mühitin qorunmasına yanaşmada qarşılıqlı münasibətə aid korporativ etikadır.

Əlverişli şərait dövlətin və şəxsi yatırımların cəlbəediciliyi bir sıra faktorlardan asılıdır.

Bu faktorlar əsasən iki əsas istiqamətə bölünür:

1. Ərazi əlamətlərinə görə:

- İqtisadi-siyasi
- Hüquqi
- Ekoloji
- Müxtəlif kateqoriyalı resursların əldə edilməsi
- Demografik situasiya

2. Sosial sfera faktorları ilə investisiya obyektlərinin sosial sfera faktorları birbaşa əlaqə daha dəqiq:

- Menecment və marketinqin vəziyyəti və mövcudluğu;
- İnfrastrukturun səviyyəsi və mövcudluğu (iştirakı);
- Sostava daxil olan resursların olması
- Maliyyə və istehsal-texniki xarakter parametrləri.

Bu faktorların birgəliyi investisiyanın əlverişli olması göstəriciləri indekslərinin hesablanmasına kömək edir [6, s.68].

Tərəddüdsüz bu faktı qəbul etmək lazımdır ki; regionda siyasi və iqtisadi sabitlik mövcuddursa, sosial sferaya investisiya yatırımı bir o qədər cəlbəedicidir.

Bu regionda müəyyənləşdirilmiş siyasətin həyata keçirilməsi, seqmentin sosial investisiya subyekti kimi bütün təsərrüfat sahələrinə, hansı ki, əhalinin həyat təminatına, sosial və mədəni həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə istiqamətlənib, çevrilə bilər.

Tədbirlər stabilliyin yüksəldilməsinə, bütün proseslərin əvvəlcədən proqnozlaşdırılan olmasına istiqamətlənməlidir, bu avtomatik olaraq ərazinin investisiya yatırımı üçün əlverişli olmasını təmin edir və investorların diqqətini daha çox cəlb edir. Sosial sfera insanların çoxu üçün bu bulanıq anlayışdır, hansı ki, əhalinin aztəminatlı təbəqəsi ilə istisnasız qarışıqlı fəaliyyət seqmenti tutur. Bu isə qabarıq tərəddüddür. Sosial sfera mürəkkəb kompleks olaraq özündə praktik olaraq bütün region iqtisadiyyatının böyük hissəsini və müxtəlif münasibətləri birləşdirir. Hansı ki, bunlar yüksək həyat səviyyəsi; mənəvi və mədəni inkişafa istiqamətlənmişdir. Sosial layihəyə investisiya yatırımı sosial xarakterli məsələnin həllinə çağırışdır, hansı ki, faktiki olaraq onun məqsədi pul gəliri əldə etmək deyil, regionda yaşayış səviyyəsinin keyfiyyət parametrlərinin yaxşılaşdırılmasına istiqamətlənib. Buradan isə uyğun olaraq alınır ki, məsələnin spesifikliyi, investisiyanın cəlb edilməsi ilə məsələni həll etməkdir.

Eyni zamanda kampaniyasının sosial siyasət sferasında standartlar və qaydalar seçilməmişdir. Mərkəzləşdirilmiş plan sistemi çərçivəsində əsas

anlayış, "sosial sferaya kapital qoyuluşu" dur, hansı ki, tam bərpaya sərf olunan xərclər də nəzərə alınmaqla, əsas fondların artırılmasına sərf edilən xərclər nəzərdə tutulur. Sosial investisiyanın yalnız əsas xərclərlə eyniləşdirilməsinin qeyr-dəqiqliyi bizim nöqteyi nəzərimizdə "sosial investisiyaləşdirmə" əsas kateqoriyasında dəqiqləşmə tələb edir.

Müasir dövrdə yerli müəlliflərin böyük çoxluğu sosial investisiyaləşdirmə dedikdə sosial mühit obyektlərinə kapital qoyuluşunu nəzərdə tutur. Xüsusi halda sosial investisiyaləşdirmə dedikdə uzunmüddətli vəsait yatırımı nəzərdə tutulur, məqsəd, əhalinin müxtəlif qrupları arasında onların tələbatı nəzərə alınmaqla vəsait bölgüsünün yeni texnologiya və mexanizmlərinin yaradılması vasitəsilə insanların yaşayış keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasıdır. Geniş mənada sosial investisiya iqtisadi sistemin sosial oriyentasiyaya istiqamətlənməsinin gücləndirir: ekoloji təhlükəsizliyə çatma, iqtisadi artım tempini stimullaşdırır, rifah bölgüsünü məqsədəuyğunluğunun təmin edir yatırımı eyniləşdirir. Başqa sözlə, əsas sosial investisiya subyektlərinin aktivlik xarakteristikasına münasibətə görə cəmiyyət üçün müəyyən edilmiş "faydalı effekt" əldə etməyə istiqamətlənmədir.

Sosial investisiya-bu sosial sferaya, gəlir və ya digər sosial effekt əldə etmək, yeni yaradılmış texnologiya və mexanizmlər vasitəsilə insanların maddi, mənəvi və sosial tələbatının ödənilməsi, həyat səviyyəsinin və yaşayış keyfiyyətinin yüksəldilməsinə hədəflənmiş pul və digər resurslardan yatırımdır. Bizi əhatə edən aləm mürəkkəb, çoxtərəfli, təsərrüfat qeyri-müəyyənliyi və sosial o investisiya kimi təzahürlərlə fərqlənir, subyekt-obyekti məqsədyönlü təşkilati institusional proses kimi formalaşır.

İnvestisiyaləşdirməyə xas olan əsas xüsusiyyətləri özünə əks etdirən sosial investisiya, yalnız bu anlayışın xətti müəyyən edilmiş kriteriyaları istisna olunan investisiya obyektidir. İnvestisiyaləşdirməyə analogi olaraq, sosial investisiyaləşdirmənin əsas məqsədi sosial mühitə görə gəlir və yaxud "faydalı effekt" əldə etməkdir.

Sosial mühit geniş mənada maddi, ictimai və dini-mənəvi külliyyat kimi başa düşülür və əhalinin həyat fəaliyyəti zamanı baş verir. Sosial investisiya subyekti kimi: dövlət hakimiyyəti təşkilatları və bələdiyyə özünü idarəetməsi, dövlət və bələdiyyə təşkilatları, ölkə və xarici xüsusi kommersiya və qeyri-kommersiya təşkilatları, fiziki şəxslər çıxış edirlər. Dövlət üçün sosial investisiyanın məqsədi, milli gəlirin və rifah halının eyni zamanda artması, kommersiya strukturları, xarici investorlar və fiziki şəxslər üçün – gəlir, qeyri-kommersiya təşkilatları üçün-yaşayış səviyyəsinin və keyfiyyətinin maddi, mənəvi və sosial tələbatın ödənilməsi vasitəsilə yüksəldilməsidir.

Sosial investisiya regionda investisiya mühiti ilə müəyyənləşdirilir (regionda investisiya qanunvericiliyinin mövcudluğu? Investisiya potensialı, investisiya riskinin səviyyəsi); makro və mikro iqtisadi siyasətlə

nəzərə çarpan və meydana çıxan parametrlər (iqtisadiyyatın modernləşdirilməsinin uzunmüddətli dövlət proqramı, patent siyasəti, məhsulların sertifikatlaşdırma sistemi, vergi güzəştləri və subsidiya müddəası, dövlət sifariş sistemi və s.), cəmiyyətin sosial inkişaf səviyyəsi (əhalinin yaşayış səviyyəsi, həyat təzi, sağlamlıq və ömrünün uzunluğu) və büdcə məhdudiyyətləri (büdcə prioritetlərinin seçilməsi mexanizmi).

Sosial investisiyaların idarə edilməsi mürəkkəb obyekt-subyekt məhdudiyyətlərinə malikdir [5, s.80-89]. İnvestisiyalasdırılmış sosial lahiyə bir sıra xarakterik xüsusiyyətlərə malikdir:

- 1) Təzahür formasından və miqdarından asılı olmadan xərclər gəlirlə uyğunlaşmır;
- 2) Kapital qoyuluşunun həyata keçirildiyi vaxtdan mənfəət əldə edildiyi vaxt müddətinədək dövr fiziki və maliyyə aktivləri yatırımı ilə müqayisədə uzun sürən vaxtla fərqlənir;
- 3) Sosial investisiya layihələri vaxta görə yüksək həssaslığı ilə fərqlənir, hər bir sosial investisiya layihəsində, hansı ki, layihədən ən yüksək xərci təmin edir müvəqqəti interval təyin edilir;
- 4) Sosial investisiya layihəsi effektin gücləndirilməsi xassəsini təmin edir.

Baş sosial investor rolunda dövlət çıxış edir, sosial investisiya layihələrinin idarə edicisi rolu dövlətə məxsusdur; sosial layihələrin həmmüəllifi kimi, respublikanın subyektləri, bələdiyyə təhsili, kommer-siya təşkilatları, sosial sfera idarələri, büdcədən kənar fondlar, sosial-məsuliyyətli fondlar, ev təsərrüfatları, xarici investor çıxış edə bilər. Həmmüəlliflər sosial investisiya layihələrinin mikro və mezo səviyyədə həyata keçirilməsi idarəçiliyini həyata keçirir. Sosial investisiya idarəçiliyinin effektivliyini yüksəldilməsi layihələrin maliyyələşdirilməsinin dövlət-şəxs əməkdaşlığının çoxformalı olması prinsipi ilə əldə edilir. Sosial oriyentasiyalı investisiya layihələrinin seçiminin həyata keçirilməsi əsasında keyfiyyət kriteriyaları arasında innovasiya xarakteristikasının yaxşılaşdırılması kriteriyası və insan kapitalının toplanması iştirak edir. Xüsusi halda bu cür investisiya layihələrinin reallaşdırılması ilə əlaqəli müsbət sosial effekt kimi aşağıdakılar nəzərə alınır:

- a) əhalinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsi;
- b) sağlamlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi (əhali üçün göstərilən xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi və onun əlçatanlığı);
- c) elmi-texniki potensialın saxlanması və inkişaf etdirilməsi;
- d) təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və onun əhali üçün əlçatanlığı;
- e) Sosial infrastrukturun inkişaf etdirilməsi;
- f) əhalinin yaşayış sahəsi ilə təmin edilməsi səviyyəsinin yüksəldilməsi;
- g) Nəqliyyat infrastrukturunun yaradılması və yaxşılaşdırılması;

Ekoloji situasiyanın yaxşılaşdırılması, texnologiyaların tətbiqi, xarici mühit minimal neqativ təsirinin təmin edilməsi. Əlverişli şərait dövlətin və şəxsi yatırımların cəlb edilməsi bir sıra faktorlardan asılıdır.

Bu faktorlar əsasən iki əsas istiqamətə bölünür:

3. Ərazi əlamətlərinə görə:

- İqtisadi-siyasi
- Hüquqi
- Ekoloji
- Müxtəlif kateqoriyalı resursların əldə edilməsi
- Demografik situasiya

4. Sosial sfera faktorları ilə investisiya obyektlərinin sosial sfera faktorları birbaşa əlaqə daha dəqiq:

- Menecment və marketinqin vəziyyəti və mövcudluğu;
- İnfrastrukturun səviyyəsi və mövcudluğu (iştirakı);
- Sostava daxil olan resursların olması
- Maliyyə və istehsal-texniki xarakter parametrləri.

Bu faktorların birgəliyi investisiyanın əlverişli olması göstəriciləri indekslərinin hesablanmasına kömək edir.

Sosial layihəyə investisiya yatırımı sosial xarakterli məsələnin həllinə çağırışdır, hansı ki, faktiki olaraq onun məqsədi pul gəliri əldə etmək deyil, regionda yaşayış səviyyəsinin keyfiyyət parametrlərinin yaxşılaşdırılmasına istiqamətlənib. Buradan isə uyğun olaraq alınır ki, məsələnin spesifikliyi, investisiyanın cəlb edilməsi ilə məsələni həll etməkdir.

Sosial investisiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi

Sosial investisiyaların dövlət tənzimlənməsi əsasən iki dövlət prinsipini nəzərə alır: sosial ədalət və sosial-iqtisadi effektivlik prinsipləri. Dövlət tənzimlənməsinin iqtisadi mahiyyəti dörd əsas dövlət funksiyasının və onun strukturunun yerinə yetirilməsi ilə bağlıdır: istehsal və zəruri sosial məhsulların yenidən bölüşü, iş və ya xidmət, sosial investisiya fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi, sosial investisiya prosesi və informasiya müşahidəsinin stimullaşdırılması [3, s.57-59]. Sosial investisiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsinin məqsədi dövlət, investor və müştəri arasında ölkədə əhalinin rifah halının yüksəldilməsi prosesində qarşılıqlı fəaliyyətin optimal variantı nail olmaqdır.

Investisiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi vahid iqtisadi, elmi-texniki və sosial siyasət yeridilməsi məqsədi ilə həyata keçirilir və Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişaf proqramında nəzərdə tutulmuş həcmdə respublika və yerli büdcələr hesabına maliyyələşdirilir. İctimai tələbatın ödənilməsinin daha vacib istiqamətlərində investisiya fəaliyyətinin həyata keçirən investorlara Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları ilə nəzərdə tutulan güzəştlər verilir. Sosial investisiyanın dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi sosial sferanın dövlətin iştirakının vacib olduğu sahələrdə: təhsildə, sağlamlıqda, bədən tərbiyəsi və idmanda, mədəniyyət və incəsənətdə, sosial xidmət sahələrində və məşğulluqda həyata keçirilir [2, s.41].

Sosial sferanın digər sahələrində xüsusi investisiyaların həyata keçirilməsi ilə ötürmək olar. Dövlət investisiyasının qeyri-maliyyə variantlarının tənzimlənməsi: vergi güzəştləri, hüquqi metodlar, informasiya dəstəyi formalarında həyata keçirilə bilər. Sosial investisiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsinə dövlətin investisiyasının idarə olunması, habelə investisiya fəaliyyəti şərtlərinin tənzimlənməsi və bu şərtlərlə investisiya fəaliyyətinin bütün subyektləri tərəfindən əməl edilməsinə nəzarət daxildir.

Dövlət sosial investisiyasının idarə olunması respublika və yerli hakimiyyət və idarəetmə orqanları tərəfindən həyata keçirilir və büdcə, büdcədən kənar vəsaitin həmin orqanlar tərəfindən cəlb edilən başqa vəsaitin planlaşdırılmasından investisiya şərtlərinin müəyyənləşdirilməsindən və bunlarla bağlı digər məsələlərin həllindən ibarətdir.

Nəticə və bəzi təkliflər

Tərəddüdsüz bu faktı qəbul etmək lazımdır ki; regionda siyasi və iqtisadi sabitlik mövcuddursa, sosial sferaya investisiya yatırımı bir o qədər cəlbedicidir. Bu regionda müəyyənləşdirilmiş siyasətin həyata keçirilməsi, seqmentin sosial investisiya subyekti kimi bütün təsərrüfat sahələrinə, hansı ki, əhalinin həyat təminatına, sosial və mədəni həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə istiqamətlənib, çevrilə bilər. Tədbirlər stabilliyin yüksəldilməsinə, bütün proseslərin əvvəlcədən proqnoz-

laşdırılan olmasına istiqamətlənməlidir, bu avtomatik olaraq ərazinin investisiya yatırımı üçün əlverişli olmasını təmin edir və investorların diqqətini daha çox cəlb edir. Sosial sfera insanların çoxu üçün bu bəlanıq anlayışdır, hansı ki, əhalinin aztəminatlı təbəqəsi ilə istisnasız qarışıqlı fəaliyyət seqmenti tutur. Bu isə qabarıq tərəddüddür. Sosial sfera mürəkkəb kompleks olaraq özündə praktik olaraq bütün region iqtisadiyyatının böyük hissəsini və müxtəlif münasibətləri birləşdirir. Hansı ki, bunlar yüksək həyat səviyyəsi; mənəvi və mədəni inkişafa istiqamətlənmişdir.

Sosial investisiya fəaliyyətinin dövlət maliyyələşdirilməsinin əsasında-effektivlik göstəricilərinin seçilməsinin izlənməsi durur, məsələn, xəstəliklərin azalması, iş yerlərinin sayının artması, sosial sığorta fondlarına ödənişlərin azalması və s. sosial sferanın tənzimlənməsi, xüsusən də maliyyələşdirilməsi dövlət tərəfindən həyata keçirilən təşkilatlarda hakimiyyətin nümayəndə heyəti, ayrı-ayrı şəxslərdən ictimai institutlaradək, bu işləri idarə etmək üçün səlahiyyət-ləndirilir. Dövlət orqanları ilə bərabər sosial mühitin subyekti kimi xüsusi idarələrdə və təşkilatlarda çıxış edə bilər ki, onlar özlərinə aid olmayan investisiya-laşdırma funksiyasını sosial sferaya investisiya vəsaiti yatırmaqla institusional formada həyata keçirilə

ƏDƏBİYYAT

1. Əlirzayev Əli Qəmbərli oğlu "Sosial sferanın iqtisadiyyatı və idarə edilməsi" İqtisad Universiteti nəşriyyatı, Bakı 2010, 326 s. 2. G.A.Əzizova "Dövlətin investisiya və innovasiya siyasəti" İqtisad Universiteti nəşriyyatı, Bakı 2012, 212 səh. 3.N.Allahverdiyev., Z.Məmmədov., "İnvestusuya proseslərinin tənzimlənməsi", Bakı 2003. 4. Информационная открытость социальной политики российских компаний/ Под общ. ред. Лиговченко С.Е. – М. 2004. 5. Ивлев С.С. Социально-ответственные инвестиции в мире и в России. Мировая экономика и международные отношения – 2004- № 1. səh. 80-89. 6. Соболева И.П. Социальная политика как фактор устойчивого развития// Экономист -2003 - № 3- səh 65-73. 7. Нидзий Е.Н. Романенко Н.М. Финансовая структура социальных инвестиций. – Волгоград: Авторское перо, 2004.-154 с. 8. Стратегическая психология глобализации: Психология человеческого капитала: Учеб.пособие / Под науч. ред. доктора психологических наук , профессора Юрьева А.И. Спб.2006. 9. Якунины В.И., Роник В.Д., Сулакшин С.С. Социальное измерение государственной экономической политики. – М.: Изд-во Экономика, 2007.

Аналитический анализ основных факторов относительно инвестиций секторы социальных отраслей

А. Н. Эминов

В этой статье, были проанализированы основные факторы инвестиций в социальной сфере. Экономика Региона удовлетворения различных требований вызывает повышение привлекательности. Одним из достаточно общего и специального инвестирования сфер является инвестирование социальной сферы. Специфика этой сферы в том, что делает доход в быстрый период. Основной целью инвестиций в социальные проекты, чтобы улучшить качество жизни людей в регионе, обеспечение их духовного развития и развития культурных ценностей. Суть социальных инвестиций, таких как социально-экономическая категория, социальные инвестиции отношений с другими экономическими категориями и государственные нормативные акты были проанализированы в статье.

Ключевые слова: социальная сфера, инвестиции, социальные инвестиции, государственное регулирование

Analytical analysis of the main factors in the social sectors investments

A. N. Eminov

According to this article, the main factors of investments in social spheres were analyzed. Region's economy meeting the different requirements cause increase the attractiveness. One of the enough specific and general investing spheres is investment of social spheres. Specific of this sphere is making income in quick period. The main purpose of investing in social projects is to improve the quality of people life in the region, ensuring of their spiritual development and development of cultural values. The essence of social investments, such as socio-economic category, social investments relations with other economic categories and state regulations were analyzed in the article.

Key words: social sphere, investment, social investment, state regulation.